ЗАЦВЯРДЖАЮ
Намеснік старшыні аргкамітэта
III (абласнога) этапу
рэспубліканскай алімпіяды,
намеснік начальніка ўпраўлення
адукацыі Магілёўскага аблвыканкама
__________ С.В.Лявонава
“ 3 ” лістапада 2011 года

Заданні
для правядзення II (раённага) этапу
рэспубліканскай алімпіяды
па беларускай мове і літаратуры, 2011/2012 н. г.

Комплексная работа

9 клас

1.1. Запішыце сказы з верша Алеся Пісьмянкова ў форме вершаванай страфы, расстаўце знакі прыпынку. Максімальная колькасць балаў – 10.

Узмакрэлы і босы бронзавы ад загару стомлены сенакосам ліпень прылёг памарыць. Мёдам на ўсю Еўропу пахнуць стагі і копы.

1.2. Уключыце сваё ўяўленне! Вызначце мастацкія тропы, якія дазволілі аўтару стварыць паэтычны малюнак.

1.3. Зрабіце разбор першага сказа па членах (графічна) і дайце яго характарыстыку.

1.4. Вызначце ролю інверсіі ў другім сказе.

2. Вызначце ўсе магчымыя лексічныя значэнні слоў ЁЛКА, ЧАРНІЦА. Максімальная колькасць балаў – 5.

3. Вызначце ў кожным радзе чацвёртае лішняе слова з пункту погляду марфемнай будовы ці словаўтварэння, аргументуйце свой выбар (можна графічна). Максімальная колькасць балаў –10.

а) настаўніца, пісьменніца, піражніца, школьніца;
б) абабегчы, абабіць, абагаціць, абагнаць;
в) вадакачка, мясарубка, сіласарэзка, снопавязалка;
г) прыхільнік, талерачнік, піхтоўнік, мазаічнік;
д) каласіцца, апранацца, мыцца, вучыцца.

4. Як размяркуюцца наступныя словы ў залежнасці ад наяўнасці Е або Ё каранёвай? 5 балаў.

Галал...дзіца, та...жны, камбайн...р, ман...ўр, ц...шча, шл...м, та...мны, чацв...рты, аднайм...нны, м...даварэнне.

Е	Ё

5. Узнавіце беларускія народныя параўнанні, злучыўшы пачатак і канец выслоўяў. 4 балы.

Узор адказу: 1-А, 2-Б, 3-В...

1.Надзьмуўся *2.Трапіў* *3.Баіцца* *4.Бегае* *5.Вые* *6.Лезе* *7.Ляпнуў* *8.Маўчыць*	***як***	*А) аса ў вочы* *Б) воўк у піліпаўку* *В) мыш на крупы* *Г) воцату выпіўшы* *Д) воўк ягняці* *Е) лісіца ў саладуху* *Ж) лапцем па балоце пляснуў* *З) з вуглямі ў нагавіцах*

6. Выкажыце свае адносіны ("ТАК" ці "НЕ") да кожнага са змешчаных ніжэй сцвярджэнняў. Максімальная колькасць балаў – 6.

а) ***Ва ўсіх спалучэннях падкрэсленая літара І абазначае гук [Ы]:*** *з Ігнатам, гіперінфляцыя, стол і стул, дождж імжыць, Павел Іванавіч;*

б) ***ва ўсіх словах колькасць літар і гукаў не супадае:*** *ісландцы, па-іхняму, ад інсульту, на рэчцы, ледзьве;*

в) ***усе словы ў гэтым радзе з фанетычным падаўжэннем:*** *ладдзя, ззянне, застрэшша, каменны, каменне.*

7. Мова – феномен культуры, у якім знайшлі адлюстраванне яе праяўленні. Вам прапануецца шэраг нацыянальна маркіраваных намінатыўных адзінак, якія абазначаюць рэаліі матэрыяльнай культуры беларусаў. Размяркуйце гэтыя словы па групах паводле іх значэння. 8 балаў.

Аблавуха, Грамніцы, куфар, бурнос, кабат, брыль, улазіны, дажынкі, панёва, апоркі, пасталы, намітка, жорны, зэдлік, верашчака, шнуроўкі, дранікі, басэтля, нерат, узвар, выцінанка, абцугі, жалейка, кляшчоткі.

Назвы абрадаў і свят	
Назвы прадметаў інтэр'ера	
Назвы традыцыйнага адзення	
Назвы абутку	
Назвы галаўных убораў	
Назвы страў нацыянальнай кухні	
Назвы прылад працы	
Назвы музычных інструментаў	

8. Ніжэй прыведзены тры фрагменты вершаваных твораў. Два з іх належаць аднаму аўтару і ўзяты з аднаго твора. Прачытайце і адкажыце на пытанні. 7 балаў.

1) І ён доўга, нерухомы,
Там стаіць і ўсё глядзіць
У край светлы, невядомы,
Дзе знікае тая ніць

Вольных птушак на
ўсю зіму...
Ну, прашчайце да вясны!..
Поле, неба прад вачыма,
І ўжо крыкі не чутны.

2) Не такі, як усе дзеці,
Нейкі вырадак, дзіўны,
Нёс віну за ўсё на свеце,
Вінаваты без віны.

З ім і дзеці не дружылі,
Не прымалі да гульні,
І ў самоце прахадзілі
Веснавыя яго дні.

3) Так страшным стала яго імя
На ўсю ваколіцу з тых дат
Паміж сваімі і чужымі,
Як страшны імем сваім кат.

З сваёй бярлогі на дарогу
Вылазіў грозны з булавой,
Як пошасць, сеяў скрозь трывогу,
Загоны росячы крывёй.

а) Назавіце №№ цытат з аднаго тэксту ______________________________

б) Як называецца твор? ____

в) Укажыце яго жанр ____

г) Хто яго аўтар? ____

д) Назавіце сапраўднае імя аўтара ________________________________

е) Хто аўтар трэцяй, не звязанай з вызначанымі ў папярэдніх заданнях, цытаты?

ж) Назавіце імя галоўнага героя гэтага твора ______________________________